

ת"פ 48563/07/18 - מדינת ישראל נגד אושייר באחיס ט' 1417789

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 48563-07-18 מדינת ישראל נ' באחיס ט'
1417789(עציר)

בפני כבוד השופטת הבכירה, מיכל ברנט
בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

אושייר באחיס ט' 1417789 (עציר)

הנאשם

גזר דין

1. הנאשם הורשע ביום 8.2.2022 לאחר ניהול הוכחות בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**" או "**החוק**"), ובעבירה של איומים, לפי סעיף 192 לחוק. הנאשם לא חלק על עובדות כתב האישום בעניינו, אלא רק על אחריותו לביצוע העבירות. בהכרעת הדין נדחתה טענת ההגנה כי הנאשם חוסה תחת סייג אי שפיות הדעת הקבוע בסעיף 34 לחוק העונשין, וזאת לאחר שנקבע כי ההגנה לא הצליחה לעורר את הספק הנדרש בדבר תחולת הסייג.

עובדות כתב האישום

2. בהתאם לחלק הכללי של כתב האישום, הנאשם הוא תושב סודן והיה בידו רישיון זמני לישיבת ביקור בישראל עד ליום 6.8.2018. בין התאריכים 1.1.2018 - 31.5.2018 אושפז הנאשם במרכז הרפואי הגריאטרי "שמואל הרופא" (להלן: "**בית החולים**" או "**שמואל הרופא**") במחלקה 108 (להלן: "**המחלקה**"). במהלך חודש מרץ 2018 או בסמוך לכך, ביצע הנאשם ניסיון אובדני בהתחשמות, במהלכו נגרמה לו כוויה חמורה אשר הצריכה את כריתת כף ידו הימנית.

בזמן הרלוונטי לכתב האישום, כעס הנאשם על צוות בית החולים עת סבר שלא היה צורך בכריתת כף ידו, וכן בשל סירוב בית החולים לאשפוז אשפוז נוסף כשלושה שבועות עובר ליום 2.7.2018.

3. ביום 2.7.2018, בשעה 21:15 או בסמוך לכך, הגיע הנאשם לבית החולים, כשהוא מצויד בסכין שאורך להבה הוא 19 ס"מ (להלן: "**הסכין**"), מוסלקת במכנסיו, והכול במטרה לפגוע במי מעובדי בית החולים. הנאשם נכנס למתחם בית החולים בניגוד להוראתו של מאבטח בית החולים דוד ברו (להלן: "**ברו**"), אשר הורה לו מספר פעמים לעצור. בתגובה לכך, הזעיק ברו את המאבטח אפרה קפאלה (להלן: "**המאבטח**"), אשר

דלק אחר הנאשם באמצעות רכב פנימי של בית החולים, והורה לו לעצור.

4. הנאשם לא שעה להוראותיו של המאבטח, נכנס למחלקה מהכניסה האחורית, והחל לצעוד לעבר עמדת האחיות, בה עבדה באותה עת האחיות ר' (להלן גם: "**האחות**"). במקביל, נכנס המאבטח מהכניסה ראשית והתקרב לנאשם, אולם אז שלף הנאשם את הסכין ממכנסיו, הניף אותה בתנועה מאיימת לעבר המאבטח ואמר לו "בוא, בא לפה". בשל איומיו של הנאשם ברח המאבטח מהמחלקה, ואילו הנאשם נכנס לעמדת האחיות כשהוא אוחז בסכין, התקרב לאחות, הניף את ידו ודקר אותה דקירה עמוקה בבטנה בעוצמה רבה. האחיות נפלה ארצה ואחזה בידו של הנאשם באמצעות ידיה, כדי למנוע ממנו לדקור אותה שוב.

5. בשלב זה חזר המאבטח כשהוא אוחז בידו אקדח דרוך וטעון, כיוון את האקדח לעבר הנאשם, בעוד הנאשם מחזיק את הסכין, והורה לנאשם להניח אותו. הנאשם לא נשמע להוראותיו של המאבטח, וזאת עד שהמאבטח ירה לעבר הרצפה. אז, הפיל הנאשם את הסכין ארצה, ומטופלים שהיו במקום השתלטו עליו.

6. כתוצאה מהדקירה, אשר חדרה לחלל הבטן של האחיות, יצא תוכן המעי דרך דופן הבטן ונגרמו למעי מספר רב של פגיעות. האחיות הובהלה לבית החולים "אסף הרופא" במצב קשה, שם עברה שני ניתוחים וכריתת מעי דק. כמו כן, במהלך אשפוזו טופלה באמצעות מכות חשמל, והוענק לה טיפול רפואי נוסף. בעקבות מצבה הקשה הייתה האחיות מורדמת ומונשמת כשבועיים, ונכון ליום הגשת כתב האישום היא הייתה מאושפזת עדיין במחלקה לטיפול נמרץ.

7. במעשיו המתוארים לעיל, פצע הנאשם את האחיות וגרם לה לחבלה חמורה, באמצעות סכין, וזאת בכוונה להטיל בה נכות או מום או לגרום לה חבלה חמורה, וכן איים על המאבטח בפגיעה שלא כדין בגופו.

ראיות לעונש

תסקיר נפגעת עבירה

8. מטעם המאשימה הוגש תסקיר נפגעת עבירה מיום 27.3.22. התסקיר מפרט את הנזקים החמורים שנגרמו לר', נפגעת העבירה, בעקבות פציעתה הקשה באירוע נושא כתב האישום. ר' היא אישה בשנות ה-60 לחייה, ילידת אתיופיה ואם לשלושה ילדים. ר' השקיעה מאמץ רב לאורך כל השנים בלימודיה ובהתקדמות המקצועית המרשימה שלה, חרף קשיים בלתי מבוטלים, וחווה סיפוק רב בהישגיה. היא הועסקה כאחות במחלקה למחלות זיהומיות (שחפת) ב"שמאל הרופא", במסגרת תפקידה עבדה במשמרות בבית החולים, וכן עסקה בתחומים נוספים וביניהן הדרכה ומתן הרצאות. הפגיעה על ידי הנאשם ריסקה את כל שבנתה במהלך חייה, והותירה אותה שבורה וכואבת. חייה השתנו באופן קיצוני. ר' עברה בימים לאחר האירוע שני ניתוחים, ולאחר הניתוח השני לקתה בקריסת מערכות ואושפזה בטיפול נמרץ, מורדמת ומונשמת, למשך חודש וחצי. בהמשך הועברה לשיקום גריאטרי. ארבע חודשים וחצי לאחר הדקירה שוחררה לביתה, ובהמשך התקבלה לשיקום

במסגרת אשפוז יום.

9. התסקיר מפרט באריכות את הנזקים הפיזיים והנפשיים שנגרמו לר'. מפאת צנעת הפרט הדברים יובאו בתמצית בלבד. במכתב שחרור שניתן מעל לשנה מאז הפגיעה בה, צוין כי היא עודנה מתעייפת מהר ומתקשה לבצע מטלות שגרתיות, זקוקה לסיוע ולהפסקות. היא אובחנה כמתמודדת עם דיכאון, הפרעות חרדה ותסמונת פוסט טראומטית. מאישור מטעם לשכת הבריאות המחוזית מיום 23.7.2020 עולה כי ר' הוכרה כבעלת נכות בשיעור 80%, היא עודנה נמצאת במעקב רפואי צמוד, נוטלת כמות גדולה של תרופות ובימים אלה נשקל הצורך בניתוח נוסף. מאז הפגיעה היא אינה עובדת, חשה פגיעה, מוגבלת וחלשה, כשתהליך השיקום הפיזי דורש ממנה כוחות רבים. ר' כמעט אינה יוצאת מביתה, אלא לביקורים רפואיים, בעיקר בשל כאביה וקשיי הניידות. היא זקוקה לעזרה של קרוביה ברוב המשימות היומיומיות, ומתייסרת בתחושת האשמה שמצבה "מכביד" על קרוביה, ועל כך שהפכה מאדם עצמאי לאדם שתלוי בסובבים אותו. מאז הפגיעה גם בעיות בריאות שעמן התמודדה טרם הפגיעה החמירו באופן משמעותי.

10. המפגש עם סכנת החיים ואימת המוות הביאו את ר' למצב קיצוני של חוסר ישע, אימה והעדר שליטה על חייה. היבט משמעותי נוסף של הנזק, המעצים את הטרדיה, הוא חוסר ההבנה בבחירה של הנאשם לפגוע בה.

ר' תיארה גם פגיעה משמעותית בתחומי חיים נוספים. היא התייחסה גם לפגיעה העקיפה בבתה הצעירה, כמי שסעדה אותה בבית החולים והייתה חרדה לשלומה ולחייה במשך פרק זמן לא מבוטל, וכעת חיה לצדה וחווה את מצבה הקשה של האם. ר' תיארה פגיעה בזיכרון, ולכן היה חשוב לה שבתה תהיה נוכחת בשיחה, כדי לא להשמיט מידע חשוב לעניין מצבה.

11. שירות המבחן התרשם כי ר' מתקשה לקבל את השינויים שחלו בה. היא מבינה שמדובר בשינויים בלתי הפיכים וכי לא תוכל לשוב לתפקודה טרם הפגיעה. עולמה המוכר השתנה ומסגרת החיים שבנתה - התמוטטה והתרסקה.

ר' מקפידה להגיע לביקורים, מעקבים ובדיקות רפואיות, מתוך רצון להחזיר לעצמה שליטה ולא להיכנע. שירות המבחן מעריך כי עוד צפוי לה תהליך שיקום ארוך ומורכב, הן ברמה הפיסית והן ברמה הרגשית.

שירות המבחן סבור כי יש חשיבות להשית על הנאשם פיצוי כספי לר', כחלק מההכרה החברתית והמשפטית בפגיעה בה ובהשלכות הפגיעה על חייה, וכדי לאפשר לה להמשיך בטיפול ובשיקום.

עדוּתה של ב', בתה של ר'

12. ב', בתה של ר', העידה בפניי. ב"כ הנאשם ציין כי אינו מתנגד לעדותה מאחר שהתסקיר שהוגש מתבסס בין היתר על דברי הבת. ב', צעירה כבת 24, גרה עם הוריה. ב' תיארה כיצד האירוע נושא כתב האישום שינה את חייה, לאחר שראתה את אמה מטלטלת בין חיים ומוות. לאחר שהחלה לסבול ממחשבות אובדניות פנתה לפסיכולוגית, שאבחנה אותה כסובלת מדיכאון מחרדה והמליצה בנוסף לטיפול פסיכולוגי גם על הסתכלות

פסיכיאטרית. בעקבות ההפניה מטופלת ב' תרופתית מזה כשבעה חודשים. ב' תיארה ימים קשים שבהם לא יצאה ממיטתה ולא אכלה, וסבלה מהתקפי חרדה במשך שעות, גם בזמן העבודה. היא תיארה את מצבה של אמה כיום, כזקוקה לסיוע בפעולות היום-יומיות.

ב' התייחסה לדבריה גם לדברים ששמעה מאמה בדבר דאגתה הכנה לנאשם בזמן שהאחרון היה מאושפז במחלקה, כשקנתה לו בגדים, הביאה לו מזון מיוחד ואף קנתה לו לפטופ.

ראיות נוספות

13. המאשימה הגישה בעניינה של ב' מסמך שנכתב על ידי עובדת סוציאלית שמטפלת בה מזה שמונה חודשים. מהמסמך עולה שהעדה סובלת מהתקפי חרדה עקב פציעתה של אמה, האשפוז והליך השיקום.

14. ההגנה הגישה אסופת מסמכים המעידים על שילובו של הנאשם בתחום החינוך במהלך תקופת המעצר, מאז שנת 2019 ועד היום. הנאשם זכה בפרס על סיפור קצר, העובדות הסוציאליות התרשמו ממנו לטובה, הוא משלים השכלה ומשתתף בפעילויות שונות.

טיעוני ב"כ המאשימה

15. ב"כ המאשימה עתרה לקביעת מתחם ענישה הנע בין 8-13 שנות מאסר וביקשה לגזור על הנאשם לכל הפחות 10 שנות מאסר בפועל, פיצוי גבוה ביותר ומאסר על תנאי ממושך.

בראשית דבריה ציינה ב"כ המאשימה כי קיים מנעד רחב של נסיבות אפשריות לביצוע עבירה לפי סעיף 329, עבירה שבצדה עונש של 20 שנות מאסר, וטענה שבעניינה מדובר במקרה חריג בחומרתו, דקירה של אשת צוות רפואי שכמעט הביאה למותה וגרמה לה לנזק חמור גם לטווח הארוך. עוד נטען כי לא נמצא אף לא מקרה אחד דומה למקרה זה, וששיקולי הרתעה והלימה מחייבים ענישה מחמירה ביותר.

16. הנאשם פגע במעשיו בשורה של ערכים חברתיים מוגנים, ובהם זכותו של אדם לכבודו ולשלמות גופו, תחושת הביטחון של אדם במקום עבודתו, הגנה על מוסדות ציבוריים והבטחת תפקודם התקין של עובדי ציבור, ובפרט שמירה על שלומם של אנשי צוות רפואי האמונים על בריאות הציבור.

17. נסיבות ביצוע העבירה בעניינה חמורות במיוחד ומדובר במקרה חריג וקשה ביותר. הנאשם החליט לפגוע באשת צוות רפואי בעת מילוי תפקידה, ולכן הצטייד בסכין באורך 19 ס"מ, נכנס לבית החולים בקור רוח וללא כל חשש מהמאבטחים, וחתר לעבר קורבנו. העובדה שהגיע מצויד בסכין ונכנס מהדלת האחורית למחלקה שבה היה מאושפז ופנה מיד לעמדת האחיות, במטרה לפגוע באחות, מעידה על כך שהעבירה בוצעה לאחר תכנון מקדים.

לנאשם הייתה שליטה מלאה על האירוע ודבר לא גרם לו לחדול ממעשיו, עד לשלב שבו המאבטח ירה לעבר הרצפה. הודגש כי המניע לביצוע העבירה הוא הכעס של הנאשם על הצוות הרפואי אשר לדעתו לא נתן לו את הטיפול לו הוא זקוק, ואין מדובר באירוע שקרה ברגע של אובדן עשתונות של אדם חולה.

ב"כ המאשימה הפנתה לפסיקת בית המשפט העליון בע"פ 7220/19 **זגורי נ' מדינת ישראל** (6.2.2020, להלן: "**עניין זגורי**"), שלפיו מעשי אלימות או איומים המופנים כנגד אנשי צוות רפואי מחייבים ענישה מחמירה.

עוד הפנתה ב"כ המאשימה למסמכים הרפואיים ולתסקיר נפגעת העבירה, אשר מפרטים את הנזקים הקשים שנגרמו לנפגעת העבירה. נטען כי גם בני משפחתה של נפגעת העבירה נפגעו, כפי שעולה מהתסקיר ומעדותה של הבת בבית המשפט.

18. ב"כ המאשימה טענה כי יש לדחות את טענת ב"כ הנאשם שלפיה יש להקל בעונשו של הנאשם בשל קרבה לסייג, או לחלופין להקל בעונשו בשל מצבו הנפשי, הן במתחם הענישה והן במיקומו בתוך המתחם. בעניין זה הפנתה ב"כ המאשימה להכרעת הדין, שבה נשללה טענת ההגנה בדבר קיומה של מחלת נפש וצוין כי לנאשם אין עבר פסיכיאטרי מוכר. אשר להסכמת המומחים כי הנאשם סבל ככל הנראה מהפרעה אפקטיבית מזוית שהביאה לניסיון ההתאבדות, ציינה ב"כ המאשימה כי המומחים הסכימו גם שהפרעה זו אינה קשורה לביצוע העבירה. עוד הפנתה ב"כ המאשימה בעניין זה לקביעה כי הנאשם הבין את הפסול שבמעשיו ולא היה חסר יכולת להימנע מהם. נטען כי ניסיונותיה של ההגנה "למחזר" בשלב הטיעונים לעונש טענות שנדחו בהכרעת הדין, דינן להידחות, ושהפסיקה שהגישה ההגנה אך מחדדת את השוני שבין עניינו של הנאשם לבין מי שבית המשפט קיבל בעניינו טענה של קרבה לסייג.

19. באשר למדיניות הענישה הנוהגת נטען כי לא נמצא ולו מקרה אחד כה חמור בנסיבותיו שעניינו עבירה לפי סעיף 329 לחוק העונשין, ולכן הפנתה ב"כ המאשימה לפסיקה שעניינה עבירות לפי סעיף 329 שבוצעו **בנסיבות שונות**, ואבחנה בין המקרים. פסקי הדין יפורטו בהמשך הדברים. ב"כ המאשימה טענה כי אין מקום לגזור גזירה שווה ממקרה שבו דקירה מבוצעת על רקע סכסוך עברייני או בעקבות עימות כלשהו. כן נטען כי מושא הדקירה בעניינו ונסיבותיה החריגות כל כך הם ברף חומרה גבוהה משמעותית מהמקרים "הרגילים".

אשר לפסיקה שהגיש ב"כ הנאשם, נטען כי זו אינה מלמדת על עניינו, משום שבאותם מקרים נסיבות ביצוע העבירה ותוצאותיה שונות מאלה שבמקרה שבפניי. כמו כן, בחלק מהפסיקה נסיבותיו של הנאשם הן שונות, וחלק מפסקי הדין חורגים לקולה מהענישה הנוהגת ומהגישה המחמירה שבית המשפט העליון מתווה במקרי אלימות קשים.

20. אשר למיקום העונש בתוך המתחם, טענה ב"כ המאשימה כי יש למקם את עונשו של הנאשם באמצע המתחם. הנאשם נעדר עבר פלילי, אם כי הוא עצמו דיווח על אירועי אלימות שבהם היה מעורב בארץ מולדתו, מהם ניתן ללמוד, לפי הטענה, על אודות אופיו האלים. נטען כי אין לתת משקל משמעותי לכך שהנאשם ירצה את מאסרו

בארץ שאינה ארץ מולדתו ולכך שהוא קטוע יד, זאת משום שהנאשם בחר להגיע לישראל, הוא שהה כאן תקופה לא מבוטלת טרם ביצוע העבירה, וארץ מולדתו אינה מהווה עוגן עבורו. כמו כן, הנאשם הוא זה שגרם לקטיעת ידו. הנאשם לא עבר שיקום כלשהו והוא מצוי במעצר מיום ביצוע העבירה. לא התבקש תסקיר בעניינו. הנאשם לא הביע כל צער על דבר, למעט על עצמו. הוא האשים את הקולות, שמעולם לא שמע (כך גם לפי הפסיכיאטר מטעמו), בכך שהם אלה שגרמו לו לדקור את ר'. הנאשם ניהל משפט במשך 3.5 שנים ובשל התנהלותו הוחלפו ארבעה סגורים שונים.

ב"כ המאשימה התייחסה לכך שחיו של הנאשם לא היו פשוטים, אולם הדגישה כי כשהגיע לישראל הנאשם עבד, קיבל סיוע רפואי מהמדינה ואף הוצע לו להתגורר בבית משפחה בצפון. הנאשם לא הוקיר תודה לאדם, ובחר להתרכז אך בסבלו. בשל כך נטען כי אין מקום ליתן משקל משמעותי לשיקולים אלה.

21. בית המשפט התבקש להעביר מסר חד משמעי, שלפיו אל לאיש לפגוע בצוות רפואי בעת מילוי תפקידו. נטען כי על בית המשפט להגן על הצוות הרפואי, שמלאכתו קשה וכמעט בלתי אפשרית ממילא, ולא לבטא אף לא מידה קלה של סלחנות, בוודאי כשמדובר במקרה כה חמור שבו נגרם נזק משמעותי כל כך וכששאלת השיקום אינה רלוונטית כלל. במקרה כה חריג בחומרתו חובה להשית גם ענישה חריגה בחומרתה.

טיעוני ב"כ הנאשם

22. הסנגור התייחס לנסיבותיו האישיות של הנאשם וטען כי מדובר במי שעבר חיים לא פשוטים. הנאשם נולד בסודן, דיווח על קשיים שונים בילדותו, ביקש מקלט והסתבך במצבים שאינם תלויים בו (יצוין כבר עתה, כי בהתאם למצוין בהכרעת הדין, הנאשם הגיע לישראל משיקולים כלכליים). אין לו עבר פלילי. הנאשם אושפז לאחר שחלה בשחפת, ובמהלך אשפוזו ביצע ניסיון אובדני שהוביל לכריתת ידו. בהמשך הפך לדר רחוב, ישן ברחובות ובגנים ציבוריים. לפי עדותו של הנאשם היו בהמשך ניסיונות התאבדות נוספים. המומחים מטעם הצדדים הסכימו כי הנאשם סבל מהפרעה אפקטיבית מז'ורית ולכן ביצע ניסיון אובדני, הגם שאין לכך קשר ישיר לאירוע. נטען כי הנאשם היה מנוע מגישה לשירותי בריאות בקהילה ושכדי לזכות לטיפול רפואי מבקשי מקלט צריכים לחכות להחמרה כדי להגיע למיון ולזכות בטיפול מכוח חוק זכויות החולה. הנאשם עצור כבר קרוב לארבע שנים בארץ זרה, בתקופה של מגפה עולמית.

23. בעניינו של הנאשם מתקיימת קרבה לסייג בדבר אי השפיות ולכן יש להקל בעונשו, ולחלופין, אם ייקבע שהנאשם אינו נמצא בגדר הקרבה לסייג, יש להקל בעונשו בשל מצבו הנפשי, הן בקביעת המתחם הן במסגרת המתחם. הסנגור הפנה להכרעת הדין בעניינו של הנאשם וציין כי ד"ר בירגר, מנהל השירות הפסיכיאטרי במב"ן, החתום על חוות הדעת בעניינו של הנאשם, אישר כי הנאשם אינו "שיא השפיות ובריאות הנפש". לטענת הסנגור, גם אם הנאשם אינו חולה נפש, אמירה זו של הפסיכיאטר הבכיר יכולה לבסס טענה בדבר קרבה לסייג. כמו כן, לפי ד"ר בירגר, הנאשם חווה overvalued ideas, שהן מחשבות עם גוון רדיפתי (שלא עוברות את

הסף של מחשבות שווא). מדבריה של ד"ר מנור, אשר העידה כי היא משתתפת בצוות מומחים שבדק מטופלים במקרים מסובכים, עולה כי כזה היה המקרה של הנאשם. עוד הפנה הסנגור לדבריו של ד"ר אשמן בעדותו בבית המשפט שציין כי: "בהחלט יכול להיות מצב שבו הבן אדם הזה סך הכול הוא באמת מסכן, מתוך הקושי הפיזי והתרבותי ואולי הכלכלי פיתח עולם דמיוני, יכול להיות, פרנואידלי". הסנגור התייחס לכך שבהכרעת הדין צוין שהאבחנה בין מחשבות יתר ל-overvalued ideas אינה קלה, וטען כי בנסיבות אלה אנו נמצאים בקרבה לסייג אי השפיות. ואולם, גם אם טענה זו תידחה, נטען כי המצב הנפשי של הנאשם בהחלט מאפשר ומחייב הקלה בעונש.

24. ההליכים בעניינו של הנאשם התמשכו, והגם שאין לו טענות בעניין זה כלפי בית המשפט, אין לזקוף את מלוא ההתמשכות לחובתו של הנאשם. הנאשם אמנם החליף מספר סנגורים וגם הגשת חוות דעת מטעם ההגנה ארכה כשנתיים. ואולם, נטען כי הנאשם עצור בארץ זרה, ואף כי לא בוטלו דיונים בתיק בשל מגפת הקורונה, השפיעה המגפה למשל על אפשרות הסנגורים להיכנס לבתי מעצר ולעובדה זו הייתה משמעות גם בנושא הייצוג. כן נטען כי אין לזקוף לחובת הנאשם את בחירתו לנהל הליך בשאלה המשפטית של האחריות לביצוע העבירה בהתחשב בכך שמדובר בסוגיה משפטית.

25. טענת המדינה כי אין הליכי שיקום בעניינו של הנאשם בעייתית היא בעיני הסנגור, שציין כי הנאשם מצוי במעצר עד תום ההליכים, אין לו בעיית התמכרות והוא השתלב בתחום החינוך והגיע להישגים מרשימים.

26. ביחס לפסיקה שהגישה המאשימה ביקש הסנגור להבחין בין המקרה דנן לבין מקרים של עבירות אלימות חמורות כלפי בת זוג ומקרים של מספר דקירות או של פעולתם של "שכירי חרב". הסנגור ביקש להדגיש דווקא את התחשבות בתי המשפט בנסיבות חייהם הקשות של אזרחים זרים הסובלים מבעיות נפשיות.

הנאשם בדברו האחרון

27. בראשית דבריו הביע הנאשם צער על קרות האירוע, שלדבריו עדיין מתנהל וגם כיום הוא אינו מבין היכן הוא נמצא ומה יהיה גורלו. הנאשם חזר על כך שאינו זוכר את האירוע ושסבל באותה תקופה ממצב נפשי קשה, ללא קורת גג, ללא תרופות, וזאת כשהוא נכה, חסר יכולת לעבוד ונעדר שליטה בשפה העברית. בחלוף הזמן הבין את שקרה, והכיר בכך שהצוות הרפואי ב"שמואל הרופא" רק ניסה לעזור לו ולהיטיב את מצבו, ולא הייתה כל הצדקה לפגוע במי מהצוות. הנאשם הביע צער על מעשיו וביקש להתנצל בפני נפגעת העבירה ובני משפחתה שנפגעו קשות ממעשיו. הנאשם ציין כי מעולם לא היה אלים, וגם כשסבל כילד מחרם, התבגר והבין שאליו לא היה פתרון. הנאשם ביקש מבית המשפט להתחשב בכך שהוא נמצא במדינה זרה, עצור במשך כארבע שנים, במצב רגשי לא תקין, חולה סכרת שמשקלו ממשיך לרדת כל העת. הוא ציין את מאמציו ללמוד ולהשלים 12 שנות לימוד. לדבריו, הוא חושב כיום על דברים בצורה נכונה ומקבל החלטות נכונות. הוא ביצע שינוי רציני בחייו, זוכה להערכתם של גורמי החינוך והעובדים הסוציאליים בכלא, ומוכן לצאת אל מחוץ לכתלי בית הסוהר.

עוד ביקש הנאשם להתחשב בהתמשכות ההליך בעניינו וציין כי אינו כה מרוצה מהייצוג של הסגוריה הציבורית בעניינו.

פסיקה שהגישו הצדדים

28. פסיקה שהגישו המאשימה:

תפ"ח (באר שבע) 12724-11-19 **מדינת ישראל נ' ג'בארין** (29.11.2021) - באותו עניין הורשע הנאשם על פי הודאתו בכתב אישום מתוקן בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, לאחר שדקר מספר פעמים את שותפו לדירה עמו היה נתון במחלוקת, כאשר זה האחרון שכב על הספה בסלון ולא צפה את התקיפה האכזרית, ללא עימות או אירוע משמעותי מקדים. הנאשם הוא צעיר כבן 23, נעדר הרשעות קודמות. המתלונן סבל מנזקים שונים, הן במישור הפיסי הן במישור הנפשי, שמנעו ממנו להמשיך בשגרת חייו. נקבע מתחם ענישה של 8.5 עד 13 שנות מאסר בפועל, ונגזרו על הנאשם 9.5 שנות מאסר בפועל.

ע"פ 7100/13 **סגלטיצי נ' מדינת ישראל** (29.1.2015) - המערער דקר שתי דקירות, בבית החזה ובבטן, את מי שהייתה בת זוגו לאחר שזו הודיעה לו שהכירה גבר אחר והיא מבקשת להיפרד ממנו. פצע הדקירה בבטן חדר וחתך את הקיבה וכלי דם גדולים והמתלוננת נאלצה לעבור שני ניתוחים. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער על פי הודאתו בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, העמיד את מתחם הענישה על 10-15 שנה והשית על המערער 13 שנות מאסר בפועל. בית המשפט העליון ציין כי העונש נמצא ברף הגבוה בהשוואה למעשי דקירה של בת זוג שבהם הייתה הרשעה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, והחליט להעמיד את עונשו של המערער על 11.5 שנים, תוך שציין כי ההקלה בעונש נובעת בעיקר בשל נסיבותיו האישיות של המערער, בהיותו אזרח טורקי שהגיע לעבוד בארץ בבניין ואין לו משפחה בארץ, וכדי לעודד אותו להמשיך במסלול השיקום.

ע"פ 205/19 **לברוב נ' מדינת ישראל** (7.6.2020, להלן: "**עניין לברוב**") - המערער הורשע בבית המשפט המחוזי בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה ונגזר עליו עונש כולל של מאסר בפועל למשך 8 חודשים ו-10 חודשים. המערער ונוספים, בתמורה לתשלום, תקפו אדם, השליכו לעברו אבנים, בעטו בראשו ובפניו, והיכו אותו באמצעות אבן גדולה. כתוצאה מהתקיפה נגרמו למתלונן חבלות חמורות בפניו

ובזרועו אשר הצריכו את אשפוזו למשך שבוע ואת ניתוח זרועו. המערער הורשע לאחר שמיעת ראיות, ומתחם העונש שנקבע בעניינו היה 7 עד 12 שנות מאסר בפועל. בית המשפט התחשב לקולה בתקופה הממושכת שבה היה המערער נתון במעצר וכן בגילו הצעיר, אך מנגד למערער היה עבר פלילי והעבירה בוצעה בשעה שהיה תלוי ועומד נגדו עונש מאסר מופנה בר הפעלה. עונשו מוקם קרוב לאמצע המתחם. בית המשפט העליון דחה את הערעור על גזר הדין.

ע"פ 7677/12 **נאסר נ' מדינת ישראל** (11.6.2014) - המערער הורשע על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב אישום מתוקן, בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה שבוצעה כלפי בת זוגו. המתלוננת סירבה לקיים עם

המערער יחסי מין והמערער דחף אותה אל הרצפה, התיישב עליה, סתם את פיה ודקר אותה בבטנה באמצעות סכין. כתוצאה מהדקירה נפלט חלק מהמעי הדק אל מחוץ לבטנה. נקבע בעניינו מתחם עונש הנע בין 8 ל-14 שנות מאסר, בתוך המתחם נשקלו לקולה עברו הנקי וכן הודאתו ומנגד צוין כי המערער לא גילה אמפתיה כלפי המתלוננת וכי החרטה והצער שהביע אינם כנים. עונשו הועמד על 10 שנות מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה את הערעור על גזר הדין.

ע"פ 4401/13 **אנוני נ' מדינת ישראל** (9.12.2015) - באותו עניין ביקש המערער לנקום בצעירה שעבדה עמו ותכנן את נקמתו במשך מספר חודשים. הוא עקב אחריה בשעת לילה מאוחרת ודקר אותה בפניה, בבטנה ובגבה. הצעירה נחבלה קשות. כתב האישום ייחס למערער עבירה של ניסיון רצח ועבירה של שוד בנסיבות מחמירות, והוא הורשע בעבירה של גרימת חבלה בכוונה מחמירה וכן שוד בנסיבות מחמירות. הוטלו עליו 18 שנות מאסר בפועל. לא הוגש ערעור על חומרת העונש, אלא רק ערעור נגד הכרעת הדין, שנדחה.

29. פסיקה מטעם ההגנה:

ע"פ 1268/21 **מדינת ישראל נ' אבו סמארה** (15.7.2021) - המשיבים הורשעו על פי הודאתם בעבירות של גרימת חבלה בכוונה מחמירה והחזקת סכין שלא כדין, לאחר שהגיעו יחדיו רעולי פנים ומחזיקים בסכין ואלה, ניגשו לאיטליז שבו שהם המתלונן, דקרו אותו ברגלו, היכו אותו באלה בראשו מספר פעמים עד שהאלה נשברה ולאחר מכן דקרו אותו מספר דקירות בצוואר, בחזה, בגב, ביד ובראש, עד שהלה התמוטט ונפל. לאחר מכן נמלטו מהמקום. המתלונן סבל מחבלה רב מערכתית, נותח ואושפז בבית החולים למשך חמישה ימים. בית המשפט המחוזי השית על כל אחד מהמשיבים, בין היתר, עונש מאסר בפועל של 54 חודשים וכן הפעיל נגדם עונשי מאסר על תנאי כך שמחציתם תופעל באופן מצטבר. ערעור המדינה על קולת גזר הדין התקבל. בית המשפט העליון ציין כי אין דרכה של ערכאת ערעור למצות את העונש, וקבע כי עונש המאסר בפועל יועמד על 66 חודשים ובנוסף יופעל במלואו המאסר על תנאי באופן מצטבר.

ע"פ 5558/19 **קדוש נ' מדינת ישראל** (3.3.2020) - באותו עניין יצא המערער יצא מביתו כשברשותו סכין, שם פעמיו לחנות הנמצאת בבעלות המתלונן שאותו הכיר עשרות שנים, ועם כניסתו לחנות שלף את הסכין ודקר את המתלונן בבטנו ולאחר מכן הניף את הסכין לעבר בטנו של המתלונן מספר פעמים ופצע אותו. לא הייתה מחלוקה כי המערער לוקה בסכיזופרניה ובהפרעת אישיות אנטי סוציאלית, כי הוא משתמש בסמים וכי אושפז בעבר במחלקות סגורות. טענת המערער לתחולתו של סייג אי שפיות הדעת נדחתה, והוא הורשע בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה. נגזרו עליו 56 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. בית המשפט העליון דחה את הערעור שהוגש הן נגד הכרעת הדין הן נגד גזר הדין. צוין כי בית משפט קמא לקח בחשבון את העובדה שהמערער סובל ממחלת נפש ושקל לטובתו את העובדה שמידת ההבנה והשליטה של המערער על מעשהו הייתה מוגבלת במידה מסוימת.

ע"פ 9928/16 **טהה נ' מדינת ישראל** (24.1.2018) - המערער הורשע בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה

והחזקת סכין שלא כדין ונגזרו עליו 42 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. המערער דקר את שכנו המתלונן בסכין על רקע עימות מילולי ביניהם, ולאחר שהמערער גידף את אחות המתלונן, והמתלונן קרא למערער לצאת מביתו כדי "לברר עמו מדוע קילל את אחותו". המערער יצא מביתו כשהוא מצויד בסכין שאורך להבה כ-30 ס"מ, ניגש אל המתלונן ודקר אותו בגבו. כתוצאה מהדקירה נגרם למתלונן חתך עמוק שהגיע עד לריאתו. בית המשפט העליון דחה הן את הערעור על הכרעת הדין הן את הערעור על גזר הדין.

ע"פ 5476/16 **מדינת ישראל נ' אלהוזיל** (6.4.2017) - המשיב הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה, סחיטה באיומים ואיומים. בית המשפט המחוזי גזר עליו 45 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. המשיב הגיע למסעדה שבה עבר המתלונן, ולאחר שביקש ממנו למכור לו אוכל בהקפה וסורב, איים עליו, ובהמשך דקר אותו וברח מהמקום. המתלונן אושפז ונותר לשם איחוי קרע שנגרם לו במעי הגס. הוא אושפז שנית עקב זיהום, המשיך לסבול מכאבים עזים שהקשו על תפקודו היום יומי, והוכר על ידי המל"ל כבעל נכות של 72%. למתלונן נגרמו נזקים פיזיים ונפשיים, ועקב הנכות שהייתה מנת חלקו הוא אינו מסוגל לעבוד, ומתקיים מקצבת הביטוח הלאומי. אובחנה אצלו תסמונת פוסט טראומטית והוא טופל בתרופות. בית המשפט העליון ציין בפסק דינו כי בנסיבות דומות הוטלו עונשים חמורים הרבה יותר מעונשו של המשיב. הוחלט שלא למצות את הדין עם המשיב, משום שאין זו דרכה של ערכאת הערעור וכן בשל נסיבותיו האישיות הלא קלות של המשיב ותוך התחשבות מסוימת במחדל החקירה בעניינו. נקבע כי מתחם העונש ההולם ינוע בין 4.5 ל-8 שנות מאסר, ועונשו של המשיב יעמוד על 57 חודשי מאסר.

ע"פ 5828/14 **מדינת ישראל נ' כילאני** (4.3.2015) - המשיב היה מאורס לבתו של המתלונן ובעקבות ביטול האירוסין שררה מתיחות בין הצדדים. ביום האירוע, לאחר התקוטטות עם בנו של המתלונן ושיחת גידופים עם המתלונן, חזר המשיב יחד עם שניים אחרים למקום שבו שהה קודם לכן המתלונן. המתלונן ובנו הבחינו במערער במהלך נסיעה, עצרו את מכוניתם וירדו ממנה. בשלב זה נטל המשיב את האלה שהביא עמו ורץ לעברם, ובינו לבין המתלונן הוחלפו קללות. המשיב השליך את האלה לעבר המתלונן אך לא פגע בו. המתלונן התקרב אל המשיב, והשניים החלו להחליף מהלומות ביניהם, כאשר בשלב מסוים נהדף המשיב והמתלונן רכן מעליו. או אז שלף המשיב סכין ודקר את המתלונן בפניו, ראשו, צווארו ובחזה ימין. בעקבות הדקירות נגרם למתלונן נזק מוחי קשה, הוא משותק בחצי מגופו, מתנייד בכיסא גלגלים, תלוי באופן מוחלט בטיפול חיצוני ואינו מתקשר עם הסביבה. המשיב הורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות (עבירה שעונשה המירבי 14 שנות מאסר) ובעבירות נוספות. נגזרו עליו 3 שנות מאסר בפועל וכן עונשים נלווים. בעקבות ערעור המדינה הורשע המשיב בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה. אשר לגזר הדין, הודגש הנזק הקשה שנגרם למתלונן. צוין כי אין זו דרכה של ערכאת הערעור למצות את הדין, ועונשו של המשיב הועמד על חמש שנות מאסר בפועל.

ע"פ 6761/14 **מדינת ישראל נ' רכאב** (8.2.2015) - רלוונטי לעניינו עניינו של המערער 2, סמיר, שתקף יחד עם שניים נוספים את המתלונן ובהמשך הלילה דקר אותו בגבו. בהמשך, כאשר שלושה אחרים הגיעו לביתם של המערערים 1-2 (אחים), במהלך קטטה שהתפתחה במקום, דקר סמיר את אחד משלושת האחרים דקירה עמוקה בבטנו. סמיר הורשע בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה ובעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות. בית המשפט המחוזי השית על סמיר (וכן על המערער 1, אחיו) עונש של שישה חודשי מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות. בקבעו את מתחם הענישה נתן בית המשפט דעתו לנסיבות החריגות של המקרה, שבהן פלשו המתלוננים לביתם של

המערער 1-2, באופן שגרם לאחרונים לחוש מאוימים על ידם. בעניינו של סמיר נקבע מתחם ענישה של 9 חודשי מאסר עד 4 שנות מאסר. בית המשפט המחוזי ציין לחומרה את עברו הפלילי, אך לקולה ציין את החרטה ואת נסיבות חייו הקשות והיותו מטפל באשתו הסובלת ממחלה קשה ונזקקת לעזרה צמודה. לכן נקבע כי יש לסטות ממתחם הענישה ולהעמיד את עונשו על 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות. בית המשפט העליון הכיר בכך שהמתלוננים לא ישבו בחיבוק ידיים ושיש לייחס לכך משקל בשלב העונש, אך קבע שבית המשפט המחוזי הלך לקראת סמיר ושני המערערים הנוספים כבר דרך ארוכה מדי ושיש להחמיר בעונשם. עונשו של סמיר בגין שתי הדקירות הועמד על שנת מאסר בפועל. הוטעם כי מדובר בעונש מקל מאוד בשים לב לחומרת העבירות, ושמקור ההקלה הוא בנסיבות הפרשה וכן בכך שערכאת הערעור אינה נוהגת למצות את הדין.

ע"פ 4641/12 פלוגי נ' מדינת ישראל (20.11.2013) - המערער הורשע לאחר שמיעת הוכחות בעבירות של תקיפה בנסיבות מחמירות וחבלה בכוונה מחמירה. לאחר עימות בין המערער ושני נאשמים נוספים לבין המתלונן ואדם נוסף, הגיעו המערער ושני הנאשמים הנוספים אל מקום מגוריהם של המתלונן והאדם הנוסף, התנפלו על המתלונן, היכו ובעטו בו, והמערער דקר אותו מספר פעמים בחזה, בבטן, בזרוע ובירך. כתוצאה נגרמו למתלונן פציעות שהובילו לניתוח ואשפוז של שמונה ימים. בית המשפט המחוזי גזר על המערער 60 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. בית המשפט העליון הפחית את העונש ל-48 חודשי מאסר בפועל, תוך שציין כי העונש שגזר בית המשפט המחוזי מצוי במתחם הענישה ואינו חורג ממנו, אך הליך השיקום הראוי לשבח שאותו עבר המערער הוא בגדר שיקול של ממש שלא עמד בפני בית המשפט המחוזי ומחייב הקלה בעונש. כן צוין כי המערער הוא בגדר "בגיר צעיר" ועובדה זו מהווה אף היא שיקול משמעותי להפחתה בעונשו.

30. פסיקה מטעם ההגנה בעניין קרבה לסייג והשפעת המצב הנפשי על העונש:

ע"פ 1865/14 רוזנצוויג נ' מדינת ישראל (4.1.2016, להלן: "עניין רוזנצוויג") - המערער הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה ובית המשפט המחוזי השית עליו 10 שנות מאסר בפועל לצד עונש נלווה. בית המשפט העליון מצא כי יש ליתן משקל רב יותר למצבו הנפשי של המערער במועד ביצוע העבירה, הגם שאין חולק כי לא הגיע כדי פטור מאחריות פלילית. באותו עניין סבל המערער ממחלת נפש קשה מסוג הפרעה דו-קוטבית, וזמן מה לפני האירוע הפסיק ליטול תרופות.

נקבע כי יש במצבו הנפשי של המערער כפי שבאה לידי ביטוי בתקופה הסמוכה למעשה כדי להפחית את אשמו המוסרי. בהתחשב בכך ובגורמים נוספים, הופחתו שנתיים מעונש המאסר בפועל.

ע"פ 4312/11 פלוגי נ' מדינת ישראל (10.6.2013) - המערער הודה במסגרת הסדר טיעון והורשע באינס תוך גרימת חבלה ובעבירות נוספות. במסגרת הטיעונים לעונש הועלתה שאלת מצבו הנפשי המערער, כאשר לא הייתה מחלוקת שהמערער לא היה בלתי שפוי בעת ביצוע העבירות במשמעות הסייג הקבוע בסעיף 34 ח לחוק העונשין. בית המשפט המחוזי לא הכריע בשאלה אם המערער חולה בסכיזופרניה פרנואידית, אם לאו, והעמיד את העונש על 10 שנות מאסר בפועל, ברף העליון של העונש אליו עתרה המשיבה. טענתו המרכזית של המערער בערעור הייתה כי יש להתחשב במצבו הנפשי החמור כנסיבה משמעותית לקולה. הערעור התקבל בחלקו ועונש המאסר קוצר בשנתיים, תוך שבית המשפט העליון ציין שנוכח מצבו הנפשי המורכב של המערער לא היה מקום לקבוע את עונשו

ברף הענישה העליון.

ת"פ 14479-06-02 **מדינת ישראל נ' כהן** (13.9.2021, "עניין כהן") - הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בכתב אישום מתוקן במספר עבירות שונות שביניהן ריבוי עבירות של הצתה. באותו עניין גמלה בלבו של הנאשם החלטה לגרום לשריפת בתי דין רבניים ומועצות דתיות ברחבי המדינה באמצעות השלכת מטענים וחומרים מאיצי בערה לתוך מוסדות הדת שיתלקחו בו זמנית מתוך מטרה לגרום להספקת מתן שירותי מוסדות הדת לציבור החילוני ובכך לתרום למטרתו שהיא הפרדת דת ומדינה. פעולותיו המתוארות בכתב האישום הביאו להתלקחות שישה מטעני תבערה שאותם הטמין במוסדות דת. חוות הדעת הפסיכיאטריות שהוגשו בעניינו קבעו כי הנאשם סובל מהפרעת אישיות חמורה ושמעשיו נעשו בשל רעיונותיו וכתוצאתו מהפרעתו הנפשית. באותו עניין שוכנע בית המשפט המחוזי כי התנהגותו של הנאשם הושפעה באופן ממשי מהפרעת האישיות שבה הוא לוקה וכי מתקיימת קרבה לסייג לאחריות הפלילית, אשר יש בה להשפיע באופן ממשי על קביעת מתחם העונש.

ת"פ 8172-10-20 **מדינת ישראל נ' אינדורסקי** (4.7.2021) - מקרה נוסף שבו התקבלה טענת הקרבה לסייג לאחריות הפלילית אשר יש בה כדי להשפיע על קביעת מתחם העונש. באותו עניין הורשע הנאשם בהתאם להודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן, בריבוי עבירות של מעשה מגונה בקטין מתחת לגיל 14 ללא הסכמתו. הנאשם היה מוכר למערכת בריאות הנפש ממספר אשפוזים ומעקב מרפאתי כלוקה בסכיזופרניה. כמו כן, יומיים לאחר המעשים באישום השני, השיפוט והתובנה של הנאשם היו חלקיים. נקבע כי ההגנה עמדה בנטל להוכיח את הנסיבה המקלה, ונקבע מתחם עונש הולם בהתחשב בקרבה לסייג.

ת"פ 49550-08-19 **מדינת ישראל נ' ביטון** (24.1.2022) - הנאשם הורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בכתב אישום מתוקן בעבירה של הצתה. ההצתה בוצעה בעקבות סכסוך כספי. בית המשפט המחוזי קבע בגזר דינו כי עניינו של הנאשם אינו מתאים להיכנס תחת צילה של "קרבה לסייג לאחריות הפלילית", אך שיש להתחשב במצבו הנפשי של המערער במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם. צוין כי אף שמצבו הנפשי של הנאשם לא השליך באופן ישיר על מעשיו, אין להתעלם מכך שאלו נעשו על רקע מצבו הנפשי. דובר בנאשם הסובל מהפרעה דו-קוטבית ודיכאון מג'ורי. בפועל סבר בית המשפט כי מידת האשם של הנאשם הייתה מופחתת במידת מה. עוד צוין כי השילוב החריג בין מצבו הפיזי-רפואי של הנאשם לבין מצבו הנפשי ולנסיבות חייו האישיות המורכבות מצדיק שימוש מסוים בעילה הפסיקתית של חריגה ממתחם העונש ההולם לקולה מטעמי צדק.

ת"פ (מרכז-לוד) 41307-03-20 **מדינת ישראל נ' הוכברג** (4.5.2021) - הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן בעבירת הצתה. באותו עניין שוכנע בית המשפט המחוזי כי הנאשם לא נמצא אמנם במצב שניתן להגדירו כ"קרבה לסייג לאחריות הפלילית", ואולם להפרעה הנפשית שבה הוא לוקה הייתה השפעה על ביצוע העבירה.

צוין כי ההפרעות הנפשיות מהן סובל הנאשם לאורך השנים, כמו גם הנסיגות במצבו הנפשי עד לכדי מצבים פסיכוטיים במהלך השנים וכן בחודשים שקדמולביצוע העבירה יילקחו בחשבון במידת מה בעת קביעת מתחם העונש. גם במסגרת גזירת העונש המתאים לנאשם בגדרי מתחם העונש ההולם נלקחה בחשבון, בין היתר, העובדה שהנאשם לוקה בהפרעות נפשיות.

דין והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם

31. הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה שנפגעו מביצוע העבירה הם זכותו של אדם לשלמות גופו ולכבוד, תחושת הביטחון של אדם במקום עבודתו, הגנה על מוסדות ציבוריים והבטחת תפקודם התקין של עובדי הציבור, ובפרט שמירה על שלומם של אנשי הצוות הרפואי האמונים על בריאות הציבור. כדברי בית המשפט העליון: "חומרתה הרבה של עבירת החבלה בכוונה מחמירה בה הורשע המערער, ופגיעתה הקשה בערכים המוגנים של הגנה על שלום הציבור וביטחונו, הביאו את המחוקק לקבוע בגינה עונש מאסר ממושך, שני בחומרתו רק לעבירת הרצח" (עניין **לברוב**, פסקה 9).

32. נסיבות ביצוע העבירה הן חמורות ביותר. העבירה הופנתה כנגד אשת צוות רפואי שעה שזו עסקה במסירות במלאכתה. בית המשפט העליון ביטא עמדה חד משמעית בעניין אלימות המופנית כלפי אנשי צוות רפואי, כפי שעולה מדבריו הבאים (עניין **זגורי** (פסקה 13 לחוות דעתה של כב' השופטת י' וילנר):

"... חומרתן של העבירות אשר ביצע המערער מקבלת משנה תוקף אף נוכח העובדה כי האלימות והאיומים המתוארים לעיל הופנו כלפי צוות רפואי - רופא ואח - בעת מילוי תפקידם. בהקשר זה, ראוי לציין כי אין להשלים עם מצב בו אנשי צוות רפואי, האמונים על צרכי החיוניים של הציבור, יחוש כי הם מאוימים או ימצאו עצמם מוכים ומותקפים על-ידי מטופל או בני משפחתו בעת שהם עושים את מלאכתם נאמנה (ראו והשוו: ע"פ 6123/05 חתוכה נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 3 (25.12.2005); ע"פ 3877/12 אבו גוש נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 10 (9.1.2013)). שומה עלינו כחברה מתוקנת להבטיח כי אנשי הצוות הרפואי הפועלים יום-יום תחת עומסים כבדים, במסירות ובהתמדה, יוכלו לבצע את מלאכתם כשהם חשים בטוחים ומוגנים, וללא כל מורא (ראו: ע"פ 2712/09 שמילוב נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 2 (18.11.2009))."

עוד יצוין כי מעשי אלימות או איומים המופנים כלפי אנשי צוות רפואי הניצבים על משמרתם אינם פוגעים "רק" בקורבן העבירה מושא התקיפה או האיומים, כי אם בשלומם של החולים כולם (ראו גם: ע"פ 3036/92 חמודה נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 6 (24.11.1992)). מעשים אלה מחייבים, אפוא, ענישה מחמירה - אשר תבטא גמול ראוי בגין הפגיעות האמורות, וכן תשמש אמצעי להרתעת הרבים מפני ביצועם. זאת, בייחוד על רקע המציאות בימינו, בה נוכחים אנו לצערנו כי איומים על רופאים ואחיות ואף תקיפתם של אנשי צוות רפואי - הינם חזון נפרץ (ראו: עניין חתוכה, בפסקה 3; עניין שמילוב, בפסקה 2; רע"פ 5458/12 ליכטמן נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 9 (15.7.2012); כן, ראו והשוו: דברי ההסבר להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 105) (תקיפת מטפל ומאבטח), התשס"ט-2008, ה"ח 265, 56 (3.11.2008)).

וכן דבריו של כב' השופט מ' מזוז באותה פרשה:

"תקיפה ופגיעה ברופאים ואנשי צוות רפואי, העושים לילות כימים להצלת חיי אדם ולטיפול

מסור בחולים ובפצועים, היא מעשה בזוי וראוי לכל גנאי, ועל בתי המשפט לשלוח מסר חד-משמעי לענין זה על ידי ענישה ממשית ומרתיעה, לשם מיגור תופעה קשה זו, שלמרבית הצער הפכה למציאות רווחת במקומנו.

ראו גם עפ"ג (באר שבע) 40902-04-21 חליל אלאטראש נ' מדינת ישראל (2.6.2021):

"השירות הציבורי נועד, כשמו, לשרת את הציבור. על מנת לאפשר את קיומו ברמה נאותה, המינימום המתחייב מסדרי חברה תקינים הוא להבטיח את שלומם של עובדי הציבור ולהוקיע כל פגיעה בהם בהקשר לתפקידם. אלימות כלפי צוותים רפואיים הינה מעשה בריונות מקומם ובלתי נסבל, הראוי לכל גינוי והוקעה ולענישה משמעותית, שיהיה בה כדי להלום את חומרת המעשים וכדי להרתיע אחרים מלעשות כן".

33. על כך יש להוסיף כי הנזקים שנגרמו לנפגעת העבירה הם חמורים ביותר. הנאשם דקר את ר' בבטנה וכתוצאה מכך יצא תוכן המעי דרך דופן הבטן ונגרמו למעי מספר רב של פגיעות. היא הובהלה לבית החולים במצב קשה ועברה שני ניתוחים וכריתת מעי דק. ר' הייתה מורדמת ומונשמת במשך חודש וחצי ולאחר מכן שהתה מספר חודשים בשיקום גריאטרי ובהמשך בשיקום במסגרת אשפוז יום. היא הוכרה כבעלת נכות בשיעור 80%, והיא זקוקה לסיוע במטלות שגרתיות. כיום נשקל הצורך בניתוח נוסף. הנזקים שנגרמו לה הם גם במישור הנפשי, כפי שפורט לעיל. חייה השתנו כמעט לבלי הכר, שכן הפכה מאדם עצמאי, עובד ומצליח, לאדם שתלוי בסובבים אותו וכמעט אינה יוצאת מביתה. כפי העולה מתסקיר נפגעת העבירה ומעדותה של הבת, לפגיעה ב-ר' הייתה, מטבע הדברים, גם השלכות על בני משפחתה.

34. את טענת ב"כ הנאשם כי מתקיימת בעניינו של הנאשם קרבה לסייג לאחריות פלילית - יש לדחות.

ההתחשבות במצבו הנפשי של הנאשם כשיקול רלוונטי בענישה באה לידי ביטוי בתיקון 113 לחוק העונשין בסעיף 40ט שעניינו נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ולפיו בקביעת מתחם העונש ההולם יתחשב בית המשפט, בין היתר, בקרבה לסייג לאחריות פלילית כאמור בסימן ב' לפרק ה'1 (סעיף 40ט(9)). וראו עניין **רוזנצוויג** (פסקה 5):

"המחוקק הכיר אפוא במצב בו הנאשם נמצא אחראי למעשיו, אך יכולתו להבין או להימנע מהמעשה נפגמה במידת-מה, או שהוא קרוב לסייג לאחריות פלילית, ויש בכך כדי להפחית את מידת האשם המוסרי של הנאשם".

וראה עניין **כהן** (פסקה 18):

"במישור העקרוני יודגש כי על פי תיקון 113 בחוק העונשין, מצבו הנפשי של הנאשם, במקרים שבהם הוא עולה כדי קרבה לסייג לאחריות הפלילית, קרי: כאשר יש בו כדי להשפיע על יכולתו

של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, הוא בעל השפעה על מתחם העונש ההולם. במקרים שבהם עקב מצבו הנפשי של נאשם, הוא נמצא בקרבה לסייג לאחריות הפלילית, במובן זה שיכולתו להבין או להימנע מהמעשה נפגמה, יש בהם כדי להפחית את מידת האשם המוסרי של הנאשם, ולפיכך יש בכך כדי להשפיע על המתחם עצמו. כשם שמידת האשם המוסרי של אדם הלוקה במחלת נפש או בהפרעה נפשית חמורה אשר מבצע עבירה, נמוכה מזה של אדם מן היישוב, כך גם מתחם העונש ההולם לגבי אדם כאמור צריך להיות נמוך בהתאמה ותוך התחשבות במצבו הנפשי בעת ביצוע העבירה. במובן זה מתחם העונש ההולם לוקח בחשבון את נתוני האינדיבידואליים של העושה כחלק מנסיבות ביצוע העבירה. מידת ההפחתה של מתחם העונש ההולם נגזרת מסוג ההפרעה הנפשית ועוצמתה, ועד כמה קרוב המקרה לסייג לאחריות הפלילית או עד כמה הוגבלה בעטייה של ההפרעה נפשית יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה או להימנע מעשיית המעשה ((ראו ע"פ 1865/14 פלוני נ' מדינת ישראל [4.1.16]; ע"פ 10416/07 דולינסקי נ' מדינת ישראל [7.12.09]; ת"פ (מח' מר') 41307-03-20 מדינת ישראל נ' הוכברג, [4.5.21]; ת"פ (מח' מר') 60896-07-18 מדינת ישראל נ' מהבש [20.4.21]).

כידוע, מצבם הנפשי של אנשים הלוקים במחלות נפש או בהפרעות נפשיות, אינו מצב בינארי, שכולל רק שתי אפשרויות של "אחראי למעשיו" או "שאינו אחראי למעשיו", ואף לא מצב בינארי של "סייג לאחריות הפלילית" או "ללא שום הפרעה נפשית", אלא קיים מנעד שלם, ספקטרום רחב, של מצבים נפשיים של נאשמים שהם אמנם אחראים למעשיהם, אך יכולתם להבין את מעשיהם או לשלוט בהתנהגותם מוגבלת במידה כזו או אחרת עקב מחלת הנפש או ההפרעה הנפשית.

מנגד מובן הדבר כי אין גם לפתוח פתח חסר גבולות לכל טענה הנטענת בידי מי שביצע עבירה בדבר פגם נפשי ממנו הוא סובל, ואין ליצור מדרון חלקלק שיפגע באפקטיביות של המשפט הפלילי כגורם מרתיע ומחנך".

נטל השכנוע להוכיח את הנסיבה המקלה האמורה אשר קשורה בביצוע העבירה, מוטל על שכמו של הנאשם, ברמה של מאזן ההסתברויות (סעיף 40(ג) לחוק העונשין).

35. בהתאם למסקנותיי שפורטו בהכרעת הדין, הנאשם לא הראה פגיעה משמעותית ביכולתו להבין את מעשיו או במידת השליטה שלו על מעשיו בשל מצבו הנפשי בעת ביצוע העבירה. למעשה, חוות הדעת שעמדה בבסיס הגנתו התייחסה רק לתנאי הראשון לתחולת הסייג (קיומה של מחלת נפש) וכלל לא התייחסה לשאלת התקיימותו של התנאי השני, שעניינו פגיעה ביכולתו של הנאשם להבין את מעשיו או להימנע מהם. בהכרעת הדין נקבע שקיימות אינדיקציות משמעותיות לכך שהנאשם דווקא הבין את הפסול שבמעשיו ולא היה חסר יכולת להימנע מביצוע העבירה.

36. יוזכר כי הנאשם לא מסר גרסה לאירוע. הוא העלה טענות כוזבות בדבר פגיעה בזיכרון והימצאות במצב של שכרות, ובהמשך אף טען טענה כוזבת נוספת, שלפיה שמע קולות שהורו לו לדקור את האחות. כשהוצגו לו סרטונים של האירוע נמנע מלהתייחס לתוכנם בטענה של פגיעה בחוש הראייה. נראה כי הנאשם ביקש להסתיר את כעסו כלפי הצוות הרפואי. כפי שצוין בהכרעת הדין, ד"ר בירגר התייחס גם להתנהגותו של הנאשם במהלך

ובסמוך לאירוע, ומצא שהנאשם נראה כמי שמתמצא בכיוונים, יודע לאן הוא הולך ולאן הוא רוצה להגיע, הוא לא נראה מבולבל או סוער ולא הביע מחשבות שווא. המומחה התרשם משיפוט שפעל היטב לצורך נקמה. ד"ר בירגר התייחס למעשה לתמונה המלאה בעניינו של הנאשם, והתרשם שהתנהלותו של הנאשם לאורך בדיקותיו הייתה מגמתית וכי הנאשם ניסה "לבנות סיפור" ולצמצם את אחריותו.

37. על כך יש להוסיף שלנאשם אין רקע פסיכיאטרי מוכר, אין כל תיעוד לבעיות בילדותו, והוא עצמו שלל בעיות פסיכיאטריות בין השנים 2011-2017. אכן, המומחים מטעם שני הצדדים הסכימו שהנאשם סבל ככל הנראה מהפרעה אפקטיבית מז'ורית שהביאה לניסיון ההתאבדות בחודש מרץ 2017, ואולם המומחים הסכימו גם שהפרעה זו אינה קשורה לביצוע העבירה.

38. אשר לתלונות הנאשם בדבר "קומבינה" נגדו, סבר ד"ר בירגר כי הנאשם חושד שקיבל טיפול לא ראוי בבית החולים בשל היותו עובד זר ללא זכויות. לפי חוות דעתו מדובר במחשבה עם גוון פרנואידי מסוג overvalued idea ולא במחשבת שווא מגובשת. אין בקביעה זו (או באמירה שהנאשם אינו "שיא השפיות ובריאות הנפש") כדי לבסס טענת קרבה לסייג, ודאי כשאין כל עדות לפגיעה בהבנה של הנאשם את מעשיו או ביכולתו להימנע ממעשים אלה. גם ביתר טענות ההגנה בדבר העולה מעדויותיהם של ד"ר מנור וד"ר אשמן, שחלקם בתיק היה מינורי, לא מצאתי ממש. אף אם המקרה הצריך צוות של פסיכיאטרים, וההבחנה בין מחשבות שווא לבין overvalued ideas אינה קלה, אין משמעות הדבר שמתקיימת קרבה לסייג. כך גם לגבי דבריו של ד"ר אשמן שצוטטו לעיל.

המסקנה היא אפוא שלא מתקיימת בעניינו קרבה לסייג. לנוכח כל שתואר לעיל, איני רואה מקום לקבל גם את הטענה החלופית שלפיה אפילו בהעדר קרבה לסייג יש לקבוע את מתחם העונש ההולם בהתחשב במצבו הנפשי של הנאשם.

39. עוד בענין נסיבות ביצוע העבירה, מדובר במעשה שתוכן מראש. הנאשם הגיע לבית החולים "שמואל הרופא" כשהוא מצויד בסכין ויודע לאן בכוונתו להגיע - המחלקה שבה אושפז בעבר. אין מדובר באובדן עשתונות רגעי.

40. המסקנה המתבקשת היא שמידת הפגיעה בערכים החברתיים בעניינו - גבוהה מאוד.

41. אשר למדיניות הענישה, פסקי הדין שהגישו הצדדים אכן עוסקים במקרים שנסיונותיהם שונות מנסיונותיו של מקרה זה. ביניהם היו מקרים שבהם דובר באלימות בין בני זוג, בשכירי חרב וכן בצדדים לעימות (כשבחלק מהמקרים הצד המתלונן נטל חלק בלתי מבוטל בשלב שקדם לפגיעה בו). בפסיקה שאליה הפנתה ההגנה היו מספר מקרים שבהם צוין בפירוש כי מדובר בעונש קל תוך ציון שערכאת הערעור אינה ממצה את הדין. בחלק מן המקרים נגרם נזק חמור מאוד למתלונן, אך ביתר המקרים היה הנזק קל יותר מהנזק שנגרם במקרה שבפני.

42. לאחר ששקלתי את הפגיעה הקשה בערכים החברתיים, את הנסיבות החמורות שבהן בוצעה העבירה, את התכנון שקדם לה ואת הפסיקה שעניינה עבירות לפי סעיף 329(א) לחוק העונשין, קובעת אני כי מתחם העונש ההולם נע בין 7 ל-12 שנות מאסר בפועל.

קביעת העונש בתוך המתחם

43. בגזירת העונש המתאים לנאשם בגדרי מתחם העונש ההולם יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה. במסגרת זו נתתי דעתי לכך שלנאשם אין עבר פלילי, נסיבות חייו בכללותן אינן קלות, הוא קטוע יד לאחר ניסיון אובדני על רקע הפרעה אפקטיבית מז'ורית (נסיבה זו תובא בחשבון בחלק זה של גזירת העונש), והוא כלוא בארץ זרה. מהמסמכים שהגישה ההגנה נראה כי הנאשם משקיע מאמץ בלימודיו בין כתלי בית הסוהר, אך אינו רואה נושא זה כבעל משקל מיוחד בעניינו. הסנגור טען כי היו בעניינו של הנאשם ניסיונות אובדניים נוספים, ואולם טענה זו מבוססת רק על עדותו של הנאשם, שאותה מצאתי כבלתי מהימנה. הנאשם טען בדבריו האחרון כי הוא חולה סכרת, אך לא הובאה לכך תמיכה ראייתית.

הנאשם בחר לנהל את ההליך המשפטי. הדבר לא ייזקף לחובתו, אך אין הוא זכאי ליהנות מאותה הקלה הניתנת למי שמודה, חוסך זמן שיפוטי ונוטל אחריות על מעשיו. הנאשם אמנם הביע בדבריו האחרון חרטה על הפגיעה בקורבן העבירה ובמשפחתה, אך חזר על כך שאינו זוכר את האירוע והביע צער על עצמו ועל מר גורלו. אשר לחלוף הזמן מאז ביצוע העבירה, הרי שגם אם אקבל את טענת הסנגור כי מגפת הקורונה השפיעה על אפשרות הסנגורים להיכנס לבתי המעצר, ושיש לדבר משמעות גם בנושא הייצוג, התמשכות ההליך עדיין נעוצה בעיקר בהתנהלותו של הנאשם, ועל כן אין בעניין זה כדי להוות נסיבה משמעותית לקולה. אציין כי איני זוקפת לחובתו של הנאשם את בחירתו לנהל הליך בשאלה המשפטית של האחריות לביצוע העבירה, הגם שכפי שכבר צוין, גרסתו התבססה על טענות כוזבות.

44. באיזון בין השיקולים השונים, סבורה אני כי יש לגזור על הנאשם עונש ברף הנמוך של מתחם העונש, לצד עונש מאסר מותנה ופיצוי משמעותי לנפגעת העבירה.

45. באשר לפיצוי נפגעת העבירה חוק העונשין התשל"ז-1977 קובע, בסעיף 77, כי משהורשע אדם "רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו."

46. ברי הוא כי הפיצוי שיושת על הנאשם אינו פיצוי המשקף את עצמתה של הפגיעה בקורבן העבירה אך יחד עם זאת מהווה הוא פיצוי חלקי ומהיר, ובאשר ליכולתו של הנאשם לשלם את הפיצוי, הלכה היא כי מצבו הכלכלי של נאשם אינו שיקול בקביעת גובה הפיצוי:

בע"פ 1072/15 שיינס נ' מדינת ישראל נפסק:

"עוד טוען המערער כי אין לו אפשרות ממשית לשלם את סכום הפיצוי נוכח מעצר הבית בו שהה ותקופת המאסר שהוטלה עליו. אלא שחוסר יכולתו כלכלית של המערער אינו שיקול בקביעת סכום הפיצוי לטובת המתלוננת, ואין בהעדר יכולת כלכלית כדי להצדיק התערבות בשיעור הפיצוי שנפסק (וראו: ע"פ 4519/11 שיחרזייב נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 31 (4.5.2015); ע"פ 5761/05 מג'דלאוי נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה ט(2) (24.7.2006)).".

47. הנזק והסבל שנגרם לקרבן העבירה בתיק בפני הוא נזק כבד ביותר כמתואר מעלה.

סוף דבר :

48. לנוכח כל האמור הנני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. 8 שנות מאסר בפועל, מיום מעצרו 2.7.18.
- ב. 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר כל עבירת אלימות שהיא פשע.
- ג. פיצוי בסך ₪ 110,000 לנפגעת העבירה ר' על פי פרטים שימסרו למזכירות.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, י"א אייר תשפ"ב, 12 מאי 2022, במעמד ב"כ המאשימה עו"ד יעל בן שמואל, הנאשם וב"כ עו"ד איתי בר עוז ובתה של נפגעת העבירה הגב' בת אל.